

Adres van F. C. T. Bosch, gep. kap. art. te 's Gravenhage, om herstel van zijnen broeder aangedaan onrecht.

(204. 1.)

GELEIDENDE BRIEF.

Aan

Zijne Excellentie den Heer Minister van Staat, Voorzitter
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

's GRAVENHAGE, 11 April 1901.

Ter voldoening aan het verzoek der Kamer heb ik de eer Uwer Excellentie hierbij eene Nota aan te bieden, houdende inlichtingen op een request van den gepensionneerden kapitein der artillerie van het leger in *Nederlandsch-Indië* F. G. T. BOSCH, in het belang van zijnen uit den dienst bij hetzelfde leger ontslagen broeder, den gewezen Iste-luitenant der infanterie H. G. T. BOSCH.

De Minister van Koloniën,

CREMER.

(204. 2.)

NOTA VAN INLICHTINGEN.

Den 27sten Juni 1896 was door den waarnemenden civielen en militairen gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden de volgende commandementsorder uitgegeven:

„N°. 101. Ingevolge bevelen van Zijne Excellentie den commandant van het leger en chef van het departement van oorlog in *Nederlandsch-Indië*, tevens Regeeringscommissaris voor Atjeh en onderhoorigheden, wordt aan de commandanten van korpsen en detachementen en chefs van staven en diensten opgedragen hunne ondergeschikte officieren en minderen uitdrukkelijk voor te houden den inhoud van den VIIden Titel van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande, handelende over gewelddaden en strooperijen.

„Zij die zich schuldig maken aan die, in dezen Titel omschreven misdrijven, en zij die door nalatigheid of onachtzaamheid het plegen dier misdrijven niet hebben tegengegaan, zullen naar de gestrengheid van de wet worden gestraft.

„Zeer duidelijk moet aan allen, wien zulks aangaat, worden bekend gemaakt dat branden alleen mag plaats hebben, wanneer zulks door de chefs wordt bevolen, dat rooven en plunderen, medevoeren van gevogelte, geiten, schapen, rammen enz., ten strengste is verboden en valt onder de artt. 174, 175, 177, 180, 181 en 184 van voormelden Titel.

De waarnemend civiel en militair Gouverneur etc.”

Het was onder vigneer van deze order, dat den 14den September 1896 eene patrouille uitrukte uit het bivouak te Samahani met opdracht om te marcheeren, o. a. door de bevriende kampong Lam Ilir, en toen weinige dagen na dien tocht door het Atjehsche hoofd van dien kampong werd geklaagd, dat men bij die gelegenheid verschillende voorwerpen van waarde had geroofd, werd den 17den September een onderzoek ingesteld, dat de volgende dagen werd voortgezet en o. a. tot de ervaring leidde, dat twee officieren der infanterie, waaronder de Iste-luitenant H. G. T. BOSCH, broeder van den adressant, zich niet hadden ontzien, om bij het doorzoeken van den bedoelden kampong, een gering bedrag aan geld en eenige voorwerpen van meer of minder waarde tot zich te nemen en daarover te beschikken. De luitenant BOSCH had o. a. in den avond van den 14den September 10 Atjehsche rijksdaalders, die hij erkende

uit een huis in den bewusten kampong te hebben tot zich genomen, aan een inlandschen korporaal ter hand gesteld. De officier, die de patrouille had gecommandeerd, legde den 24sten September schriftelijk de verklaring af, dat hij bij het doorzoeken der huizen in kampong Ilir, aan de daarmede belaste militairen, officieren en minderen, de aangehaalde commandementsorder uitdrukkelijk in herinnering bracht, en luitenant BOSCH erkende dat hem daarbij herhaaldelijk door den colonnecommandant was gezegd *alleen* wapens en munitie mede te nemen.

Genoeg, het onderzoek heeft er toe geleid, dat tegen de twee bedoelde officieren den 4den October 1896 eene klacht voor den krijgsvaad werd ingediend, waarbij de Iste-luitenant H. G. T. BOSCH werd beschuldigd uit den kampong *Lam Ilir* „arglistig” te hebben „weggenomen en doen medenemen:

10 Atjehsche rijksdaalders (dollars) en
1 gouden doos”.

De krijgsvaad te Kotta Radja sprak den beklagde den 8sten Januari 1897 vrij van het hem ten laste gelegde; maar toen dit vonnis, ter approbatie gezonden aan het Hoog Militair gerechtshof te Batavia, in handen werd gesteld van den advocaat-fiscaal, kwam deze in appèl, en bij sententie definitief van het genoemde militaire rechtcollege, dd. 24 September 1897, werd de Iste-luitenant BOSCH in hoogste instantie schuldig verklaard „aan het misdrijf van diefstal”, en deswege veroordeeld tot de straf van één jaar gevangenis en vervallen verklaard van den militairen stand.

Bij gouvernementsbesluit van 28 Februari 1898, n°. 20, werden die straffen „bij wege van gratie” veranderd in eene geldboete van f 250; maar de Gouverneur-Generaal, die wel begreep dat voor een officier die door het hoogste militaire rechtcollege als dief was gesignaleerd, geen plaats was in het leger, deed den luitenant BOSCH voor een raad van onderzoek dagen, krachtens punt 2 van het bij *Indisch Staatsblad* 1880 n°. 23 gewijzigde art. 30 der regeling betreffende bevordering en ontslag der officieren in *Indisch Staatsblad* 1860 n°. 26.

Deze raad van onderzoek sprak met *algemeene* stemmen het „schuldig” uit, doch nam, eveneens met *algemeene* stemmen, de aanwezigheid van verzachtende omstandigheden aan, waarop de Iste-luitenant H. G. T. BOSCH, bij gouvernementsbesluit van 13 Juli 1898 n°. 2, uit den militairen dienst werd ontslagen, met toekenning van een voortdurenden onderstand, ten bedrage van f 435 's jaars (art. 29 van het bij Koninklijk besluit van 29 Mei 1893 n°. 37, *Indisch Staatsblad* n°. 187, gewijzigde officierspensionreglement, *Indisch Staatsblad* 1880 n°. 22).

Tot zoover de feiten.

Het zoeven aangehaalde art. 30 der regeling betreffende bevordering en ontslag luidt als volgt:

„De officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië* kunnen alleen uit den dienst worden ontslagen:

„1°. *eervol*, in een der volgende gevallen:

„a. enz.;

„2°. na een rechterlijke veroordeeling, die, ofschoon het verlies van den militairen rang niet uit haren aard ten gevolge hebbende, nochtans heeft plaats gehad wegens eene handeling, die den officier onwaardig maakt dien rang te bekleeden.”

Deze bepaling moet beschouwd worden in verband met art. 33 van dezelfde regeling, krachtens welk artikel het ontslag van den officier, tot en met den rang van kolonel ingesloten, „behalve in de gevallen, vermeld in de §§ 1, 4, 5, 6 en 11 van art. 30”, niet kan plaats hebben dan op advies van een raad van onderzoek.

En nu redeneert de adressant aldus:

Tegen mijn broeder werd een rechterlijke veroordeeling uitgesproken, waarbij hij werd vervallen verklaard van den militairen stand; die veroordeeling had derhalve het verlies van den militairen rang ten gevolge... dus was, in casu, het door den Gouverneur-Generaal aangehaalde punt 2 van art. 30 der regeling betreffende bevordering en ontslag, *niet* van toepassing, en kon hij dus ook niet voor den raad van onderzoek gedaagd worden omdat de veroordeeling tot vervallenverklaring van den militairen stand bleef bestaan niettegenstaande van die straf gratie verleend was.